

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ДС/СС 05/4-02 бр. 906/1-XIV/8
26.06.2014. године

На основу члана 231. став 1. алинеја 17. и члана 278. Статута Факултета, Наставно-научно веће Филозофског факултета у Београду је на својој XIII редовној седници, одржаној дана 26.06.2014. године, донело следећу

О Д Л У К У

Прихвата се Извештај комисије са оценом докторске дисертације: ДИСКУРСИ О ПОРОДИЧНОМ НАСИЉУ И НАРАТИВИ ЖЕНА ЖРТАВА ПАРТНЕРСКОГ НАСИЉА, кандидата Иване Симић и одобрава усмена одбрана.

Универзитет је дао сагласност на предлог теме 15.05.2012. године.

Кандидат Ивана Симић објавила је рад: Дискурс, мотиви и сексуално насиље, Годишњак за психологију, Vol. 8, бр. 10/2011, Филозофски факултет Ниш, 26-40.

Доставити:

1x Универзитету у Београду
1x Комисији
1x Стручном сараднику за
докторске дисертације
1x Шефу Одсека за правне послове
1x Архиви

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА

Проф. др Милош Арсенијевић

Факултет <u>Филозофски</u>	УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ Веће научних области друштвено-хуманистичких наука (Назив већа научних области коме се захтев упућује)
<u>04/1-2 бр.6/2538</u>	
(број захтева)	
<u>27.06.2014.</u>	
(датум)	

ЗАХТЕВ

за давање сагласности на реферат о урађеној докторској дисертацији

Молимо да, сходно члану 46. ст. 5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду («Гласник Универзитета», бр. 131/06), дате сагласност на реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата

Иване (Бранко) Симић

(име, име једног од родитеља и презиме)

КАНДИ

Ивана (Бранко) Симић

ДАТ

(име, име једног од родитеља и презиме)

пријавио је докторску дисертацију под _____

насловом:

Дискурси о породичном насиљу и наративи жена жртава партнерског насиља

Универзитет је дана 15.05.2012. својим актом под бр 06-17848/46-12 дао сагласност на предлог теме докторске дисертације која је гласила: _____

Дискурси о породичном насиљу и наративи жена жртава партнерског насиља

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата

Иване (Бранко) Симић

(име, име једног од родитеља и презиме)

образована је на седници одржаној 15.05.2014. одлуком факултета под бр 668/1-XI/5 у саставу: _____

Име и презиме члана комисије	звање	научна област	установа у којој је запослен
1. др Гордана Јовановић	редовни проф.	психологија	Филозофски ф.
2. др Јелена Срна	редовни проф.	исто	Филозофски ф.
3. др Јован Мирић	редовни проф.	исто	исто
4. др Нада Секулић	ванредни проф.	социологија	исто

Наставно-научно веће факултета прихватило је извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације на седници одржаној дана 26.06.2014.

Прилог: 1. Извештај комисије са предлогом 2. Акт Наставно-научног већа факултета о усвајању извештаја 3. Примедбе дате у току стављања извештаја на увид јавности, уколико је таквих примедби било.	ДЕКАН ФАКУЛТЕТА Проф. др Милош Арсенијевић
---	---

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

РЕФЕРАТ О ЗАВРШЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

ИВАНА Б. СИМИЋ

ДИСКУРСИ О ПОРОДИЧНОМ НАСИЉУ И НАРАТИВИ ЖЕНА ЖРТАВА ПАРТНЕРСКОГ НАСИЉА

Одлуком Наставно-научног већа Филозофског факултета Универзитета у Београду, донетом 15. маја 2014, изабрани смо у Комисију за оцену и одбрану докторске дисертације Иване Б. Симић **ДИСКУРСИ О ПОРОДИЧНОМ НАСИЉУ И НАРАТИВИ ЖЕНА ЖРТАВА ПАРТНЕРСКОГ НАСИЉА**. Комисија у саставу проф. др Гордана Јовановић, ментор, проф. др Јелена Срна, проф. др Јован Мирић, сви са Одељења за психологију Филозофског факултета у Београду и проф. др Нада Секулић, са Одељења за социологију Филозофског факултета у Београду, има част да Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Београду, поднесе извештај о завршеној докторској дисертацији Иване Б. Симић **ДИСКУРСИ О ПОРОДИЧНОМ НАСИЉУ И НАРАТИВИ ЖЕНА ЖРТАВА ПАРТНЕРСКОГ НАСИЉА**.

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији

Ивана Симић рођена је 1982. године. Студије психологије завршила је 2007. године на Департману за психологију Филозофског факултета у Нишу, са просечном оценом 9.42, а дипломски рад на тему *Самопоштовање, конформизам и мотив постигнућа код неруководилаца и руководица* одбранила је са оценом 10.00.

Докторске студије уписала је 2007. године, на Одељењу за психологију, Филозофског факултета Универзитета у Београду.

Завршила је обуку за рад у *СОС – у за жене и децу жртве насиља*, у Нишу, 2006. године.

Похађала је акредитовани програм стручног усавршавања *Поддршка породицама са високим психосоцијалним ризиком системским приступом*, у периоду од 25. 9. 2008. до 25. 9. 2009. године у трајању од 100 сати. Стекла је сертификат Системске породичне терапије о овладаним знањима и вештинама породичног саветовања, 2010. године.

Од 2008. године запослена је као асистент на Департману за психологију Филозофског факултета у Нишу, а обављала је и функцију секретара на том департману.

Радила је као волонтер при *СОС телефону за жене и децу жртве насиља* у Нишу, од 2006. до 2007. године.

Била је члан организационог одбора научног скупа *Дани примењене психологије* 2009, 2010. и 2011. године.

Била је истраживач на пројекту број 149062Д од 2008. до 2010. године, који је финансирало Министарство за науку и технолошки развој Републике Србије, а сад је истраживач на пројекту број 179002 за циклус истраживања у периоду од 2011-2014. године, који такође финансира Министарство за просвету, науку и технолошки развој Републике Србије.

Ивана Симић има више ауторских и коауторских радова: два коауторска, у једном је први аутор, у часопису међународног значаја верификованом посебном одлуком Министарства, један ауторски и један коауторски у часописима од националног значаја, два коауторска у научним часописима и два коауторска рада у тематским зборницима. Учествовала је на више националних скупова са ауторским и коауторским саопштењима, која су објављена у изводу.

Докторска дисертација Иване Б. Симић **ДИСКУРСИ О ПОРОДИЧНОМ НАСИЉУ И НАРАТИВИ ЖЕНА ЖРТАВА ПАРТНЕРСКОГ НАСИЉА** има укупно 269 страна, од тога 255 страна основног текста. Дисертација има два прилога (о анализираним новинским чланцима и о темама интервјуа). Библиографија је наведена на 7 страна, од 248. до 254. стране и садржи преко 140 референци.

2. Предмет и циљ дисертације

Предмет докторске дисертације у најширем смислу припада подручју породичног насиља. Конкретно, предмет чине дискурси и наративи о посебној врсти породичног насиља – насиљу над женама у партнерским односима. Специфичније, предмет рада јесте насиље над женама у партнерским односима, и то како је насиље представљено у законима, изменама закона и стратешким актима Републике Србије, затим у штампаним медијима, али и из перспективе жена жртва насиља и пружалаца услуга у сигурним кућама.

Као први истраживачки задатак постављено је идентификовање и мапирање различитих дискурзивних конструкција овог облика породичног насиља и утврђивање њихових међусобних односа, сличности и разлика. Други истраживачки задатак био је идентификовање ширих културних дискурса на које се жртве насиља, кориснице услуга сигурне куће, позивају приликом наративног конструисања образложења за напуштање или остајање са насилним партнером. У оквиру овог задатка посебна анализа била је усмерена на идентификовање идентитета (субјект позиција) које жене заузимају, а који су повезани и са ширим културним дискурсима. Поред тога анализирани су и дискурзивне конструкције

образложења за napуштање или остајање са насилним партнером из угла гледања пружалаца помоћи из сигурне куће. И у овом делу анализе испитивани су међусобни односи дискурзивних конструкција жртава и пружалаца услуга.

На основу овако изабраног и одређеног предмета истраживања и постављених истраживачких задатака несумњиво је да је реч о истраживању изузетно важног и сложеног проблема чији се шири друштвени значај лако препознаје. Насиље у односима међу људима има озбиљне и дугорочне последице не само за жртве него и за актере и за само функционисање заједнице и зато захтева темељно истраживање. Породично насиље сматра се генератором и других врста насиља, али истовремено управо због особеног статуса породице као заједнице која почива на блиским емотивним односима, тај облик насиља често остаје скривен од јавности.

Зато је свако породично насиље, па и оно које се испољава у партнерским односима посебан истраживачки изазов. Ивана Б. Симић одговорила је том изазову на врло квалитетан начин. У односу на досадашња истраживања породичног насиља, истраживање које је Ивана Б. Симић извела у својој докторској дисертацији издваја се својом темељношћу и обухватношћу проистеклом из интеграције различитих перспектива у приступу насиљу - правне, медијске, субјективно-доживљајне, али и шире културно-историјске перспективе. Овакав интегративни приступ већ је по себи значајан допринос даљем научном развоју. Такав приступ омогућио је и праћење промена у подизању свести и друштвеном препознавању и санкционисању породичног насиља и у институционализовању права на заштиту и подршку жртава насиља, што је такође посебна вредност овог истраживања. На основу свеобухватног увида у начине социјалног и личног репрезентовања партнерског насиља као посебног облика породичног насиља Ивана Б. Симић формулисала је и препоруке за унапређење досадашње нормативне регулативе и праксе.

На основу свега наведеног може се рећи да је докторска дисертација Иване Б. Симић темељно, свеобухватно и оригинално истраживање чији резултати пружају значајан научни допринос разумевању партнерског насиља као важног друштвеног проблема чије решавање захтева и адекватну законску регулативу, и медијску

подршку, али и промену општих дискурзивних образаца о родним и породичним улогама, правима жена, вредностима на којима треба да почива живот појединца и заједнице.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

Истраживање је изведено применом квалитативне методологије која захтева експлицирање претпоставки од којих истраживање полази, али и отвореност и уважавање знања и интерпретација испитаника, који имају статус саучесника у истраживању. Особености квалитативне истраживачке методологије показују се кроз индуктивни начин сазнавања и истраживања проблема, поступно развијање интерпретација, проверу интерпретација са субјектима у истраживању. Квалитативна методологија не допушта претходно формулисање хипотеза које се намећу истраживачком процесу, већ заступа флексибилнији приступ који са отвореношћу, осетљивошћу и рефлексивношћу прати истраживачки процес као динамичну интеракцију истраживача и испитаника–саучесника. У складу са особеностима квалитативне методологије и на основу увида у релевантну литературу и досадашња истраживања формулисана су следећа очекивања која су усмеравала истраживање:

- Дискурзивне конструкције породичног насиља у законима, новинским чланцима и исказима жртава насиља у неким аспектима разликоваће се, и самим тим ће феномен породичног, партнерског насиља бити донекле различито представљен;
- Наративи жена које су одлучиле да напусте насилног партнера садржаваће исказе о самопоуздању, одговорности, слободи, личним правима, жене ће себе описивати као јаке, храбре, самосталне, “сурвајверке”;
- Наративи жена које се двоуме око повратка насилном партнеру или су одлучиле да се по напуштању сигурне куће врате партнеру садржаваће исказе о романтичној љубави, традиционалним схватањима жениних улога, жене ће себе описивати као слабе, рањиве, повређене, жртве;

- Анализа закона који се односе на породично насиље и Националне стратегије за спречавање и сузбијање насиља над женама у породици и у партнерским односима (санкционисано у периоду од 2002. када је и први пут инкримисано, до 2011. када је усвојена Национална стратегија) показале и како се значење породичног насиља мењало током времена, а самим тим и како се мењао и сам феномен;
- Анализа штампаних медија (и дискурзивна анализа и квалитативна анализа садржаја) указале да се у штампаним медијима презентује мањи број облика насилног понашања у породици, у односу на облике који су препознати у законима, а поготово у личним наративима, те се самим тим презентује и суженија слика значења породичног насиља.

Истраживањем је потврђено опште очекивање да ће се дискурзивне конструкције породичног насиља у законима, новинским чланцима и исказима жртава насиља у неким аспектима разликовати. Тако ни Закон о породици ни Кривични закон из 2005. године не издвајају насиље над женама већ га подводе под генерички појам породичног насиља, што отежава идентификовање жена као најчешћих жртава породичног насиља. Међутим, у Националној стратегији за спречавање и сузбијање насиља над женама у породици и у партнерским односима, која је усвојена 2011. године, дакле шест година после Кривичног и Породичног закона, узима се у обзир родна димензија насиља у породици, те се као предмет Стратегије превасходно одређује насиље над женама у породици. Такође се током времена уочава проширивање значења насиља укључивањем и нефизичких облика насиља – економског, сексуалног, психичког и мењање статуса насилног акта од ремећења јавног реда (Закон о јавном реду и миру, донет 1994. године, члан 6) ка кривичном делу (Закон о изменама и допунама Кривичног закона Републике Србије, донет 2002. године, члан 118а; Кривични законик Републике Србије, донет 2005. године, члан 194).

С обзиром на социјално-конструкционистичко разумевање насиља, усвојено у дисертацији, уочене промене у схватању насиља у законским актима и разлике у односу на друге контексте бављења насиљем, потврђују заснованост и оправданост

изабране социјално-конструкционистичке теоријске оријентације у концептуализовању и разумевању насиља.

У медијском представљању насиља очекивано је донекле различито представљање породичног насиља. Иако се у 432 анализирана новинска чланка објављена у дневним листовима Политика и Блиц, у три годишта, 2003, 2007, 2011, налазе веома различите концепције насиља (насиље као индивидуални проблем - насиље као последица алкохола, психичке болести, поремећаја личности -, насиље као последица друштвених околности, трауматског искуства, насиље као научени модел понашања, насиље као узајамна одговорност, насиље кроз окривљавање и непоштовање жртве, насиље као изоловани догађај, схватање да су жртва и починилац су на неки начин другачији од уобичајеног, насиље као чињенице и бројеви, насиље као шала, насиље као кршење људских права и последица родне неравноправности, насиље као моћ, контрола и доминација, насиље као неодговорност и небрига друштва и насиље као друштвени проблем), ипак је препознатљиво тежиште пре на физичким облицима насиља, док су други, психички облици по правилу углавном занемарени. Такође је уочљиво медијско усредсређивање на насиље као инцидент, а не као образац партнерског односа.

Анализом полуструктурираних интервјуа са 15 жена жртава партнерског насиља, корисница услуга сигурне куће, потврђена су и друга хипотетичка очекивања о ширим културним ресурсима као ослонацу за доношење одлуке о напуштању или остајању са насилним партнером. Тако се жене које се одлуче да остану са таквим партнером или да се врате по изласку из сигурне куће, позивају на неке општије културне образце - нпр. романтичне љубави, жене или мајке.

Показана је, међутим, и могућност да се исти културни образац мајке користи и за оправдање напуштања насилног партнера – на основу осећања одговорности за децу.

У целини, може се рећи да су нацртом формулисана очекивања истраживањем потврђена.

4. Кратак опис садржаја дисертације

Докторска дисертација Иване Симић структурирана је у складу са општом логиком истраживања и постављеним истраживачким задацима. Свако поглавље садржи врло детаљан преглед свих обрађиваних аспеката. Особеност структуре дисертације препознаје се и по деловима у којима ауторка, у складу са захтевима квалитативне методологије, излаже и анализира своја искуства у току самог извођења истраживања.

У уводном поглављу проблем насиља у породици смешта се у шири друштвени контекст патријархалне идеологије и родне социјализације. Посебно се указује на последице рата и транзиције у нашој земљи као додатне чиниоце који, с једне стране, доприносе нормализацији насиља, а с друге стране, отежавају систематско и обухватно бављење спречавањем насиља и заштитом жртава, а поготово ресоцијализацијом починилаца.

У следећем поглављу излажу се најпре тешкоће одређења самог насиља у породици (проширивање са физичког насиља на психичко, економско насиље, концептуализовање насиља као кршење основних људских права). Затим се у складу са постављеним истраживачким задацима излажу различити приступи насиљу – правно виђење породичног насиља, медијско представљање насиља у породици и насиље кроз искуства жена жртава партнерског насиља, нарочито с обзиром на разлоге које жртве наводе за остајање са насилним партнером или напуштање партнера.

У поглављу о теоријском утемељењу истраживања образлаже се избор три основне теоријске оријентације – социјалног конструкционизма, Фукоове анализе дискурса, нарочито односа знања и моћи и феминистичких приступа – као најадекватнијих за изучавање постављеног истраживачког проблема. Укључивање више теоријских оријентација допринело је диференциранијој анализи, изоштранијем просуђивању, а тиме и преиспитивању домета појединачних оријентација.

Методолошки део дисертације детаљно је разрађен. Осим уобичајених поступака одређења предмета, циљева, хипотеза, узорка, техника прикупљања

података и анализе података, у овом делу образложен је избор квалитативне методологије као примереније за истраживање постављеног истраживачког проблема. Такође су додате «истраживачеве рефлексије о истраживачком приступу», чиме ауторка показује да поштује све захтеве изабране квалитативне методологије.

Истраживачки проблем и изабрана квалитативна методологија захтевали су више врста узорака. Правни дискурс о породичном насиљу разматран је кроз анализу следећих закона: Закон о јавном реду и миру, донет 1994. године, члан 6; Закон о изменама и допунама Кривичног закона Републике Србије, донет 2002. године, члан 118а; Кривични законик Републике Србије, донет 2005. године, члан 194; Породични закон Републике Србије, донет 2005. године, члан 197; Национална стратегија за спречавање и сузбијање насиља над женама у породици и у партнерским односима, усвојена 2011. године. Ауторка се такође позива на Препоруку Комитета министара земаља чланица Савета Европе за заштиту жена од насиља и документа Уједињених нација.

«Под утицајем ових и многих других европских докумената и радом невладиних организација на препознавању овог проблема, насиље у породици у Србији први пут постаје правно санкционисано и инкриминисано у Закону о изменама и допунама Кривичног закона Републике Србије 2002. године (члан 118а).» (стр. 72)

«Упоредивањем почетних конструкција насиља у породици у КЗ 2002. као *употреба силе или озбиљна претња напада на живот или тело* и манифестација физичког, психичког, сексуалног и економског облика насиља у породици у Стратегији у 2011. години, видимо како се значење насиља у породици проширује и усложњава током година. Паралелно са „одрастањем“ појма развијају се и различите друштвене праксе које за циљ имају сузбијање ове нежељене појаве у друштву.» (стр. 84)

Медијско представљање породичног насиља анализирано је на основу текстова објављених у дневним листовима Политика и Блиц, и то у свим бројевима годишта 2003, 2007 и 2011, укупно 432 чланка. Избор годишта условљен је

очекивањем да ће промене закона бити и тема медијског извештавања. Садржаји новинских чланака кодирани су на основу следећих критеријума: Општи подаци о анализираним чланцима; Извори података; Типови чланака о појединачним случајевима насиља и општих, аналитичких, чланака; О жртвама и починиоцима насиља; Социодемографски подаци о жртвама и починиоцима насиља; Профили жртава и починилаца насиља; Идентитет жртава и починилаца насиља (Име и презиме; Фотографије); Жртве и починиоци насиља после насилног догађаја; О карактеристикама насиља; Објашњења насилног понашања; Разлози за остајање и напуштање насилног партнера; Закони и најаве законских решења за сузбијање насиља у породици; Институције задужене за заштиту од насиља у породици; Предлози мера заштите; Подизање свести јавности; Критике законских решења и рада институција у погледу заштите од насиља у породици. Ипак, у анализираним новинским чланцима у свим годинама највише се говори о фемициду, и то као о изолованом инциденту. Ауторка такође истиче да се из наслова чланака често не види разлика између убиства интимног партнера и убиства непознате особе, чиме се деконтекстуализује партнерско насиље. «Физички облик насиља током испитиваних година постаје видљивији кроз медије, док се о психичком насиљу говори спорадично и најчешће у комбинацији са неким другим облицима насиља, а сексуално и економско насиље остају готово медијски непрепознати. Овакво медијско представљање облика насиља конструише суженију слику насиља у породици у односу на ону која је у закону препозната и санкционисана, и у односу на доживљај насиља од стране жртава.» (стр. 231)

Материјал за наративну анализу чинили су интервјуи са 15 жена жртава партнерског насиља смештених у једној сигурној кући у великом граду у Србији. Жртве су биле старости између 30 и 74 године. Теме које су се јављале у наративима свих жена биле су: 1. навођење облика претрпљеног насиља; 2. разумевање појаве насилног понашања и оправдавање насилника; 3. преиспитивање сопствене одговорности за настајање насиља. Као облици насиља навођени су: физичко насиље, психичко насиље (вређање, псовање, претње, приговарање, изолација), економско, сексуално насиље, али и општи трајан

доживљај живота у свету насилника. У разумевању и оправдавању насилника жене жртве партнерског насиља позовале су се на: последице конзумирање алкохола, болести, негативна и чак трауматска искуства у породици порекла, пражњење агресије, карактер насилника. Све испитанице су постављале питање и о могућој сопственој одговорности.

С обзиром на дужину трпљења насиља – међу интервјуисаним женама оно је трајало од 1 до 54 године, нужно се поставља питање о разлозима остајања са насилним партнером. Разлоге наведене у интервјуима, ауторка је груписала у следеће категорије: Карактеристике насиља – толеранција на „слабе“ облике насиља; Недостатак ресурса („Немам где“; Економска несамосталност); Уверења (Уверење о важности очувања породице на окупу; Религијска уверења); Патријархално васпитање; Осећања: страх, нада, срамота и стид, љубав, сажаљење.

Кад је реч о разлозима за напуштање насилног партнера, «поред конкретних догађаја, у наративима су се могли идентификовати и други разлози који су допринели напуштању насилног партнера. Разлози за напуштање су, у ствари, само друга страна појединих разлога за остајање, односно, поједини разлози остајања и напуштања се могу сагледати као континуум.» (стр. 201)

Ради валидације разумевања (захтев за тријангулацијом у квалитативној парадигми), интервјуисани су пружаоци помоћи жртвама насиља у истој сигурној кући у којој су биле интервјуисане жртве. У њиховим интервјуима било је мање наведених разлога него у интервјуима жртава, али се пружаоци услуга наводили и прељубу коју је починио насилник као разлог напуштања, мада ниједна интервјуисана жена то није навела као разлог напуштања. То се може објаснити чињеницом да су пружаоци услуга говорили и о свом укупном искуству рада са женама жртвама партнерског насиља.

Анализом личних наратива издвојене су следеће субјективне позиције у насилном партнерском односу: Позиција мајке; Позиција традиционалне жене - Жена као кућна мува, Жена као домаћица, Жена као служавка, Жена као неговатељица; Позиција разорене агенсности; Позиција обесправљене; Позиција борца. Након изласка из насилног односа жене жртве партнерског насиља заузимале су једну од следећих позиција: Позиција скупљача снаге; Позиција

вечитог кривца; Крива сам јер сам му нанела бол; Крива сам јер сам трпела;
Позиција преживелог; Неприхватање позиције жртве; Позиција саветодавца.

Као методе анализе у истраживању су коришћени анализа дискурса, наративна анализа, анализа садржаја и квалитативна анализа садржаја.

Приказ и тумачење резултата организовани су у три целине - резултати анализе правног дискурса, медијског представљања и личних наратива жена жртава партнерског насиља. .

У закључним разматрањима, уз сажете резултате анализе правног и медијског дискурса и личних наратива жена жртава партнерског насиља дате су и препоруке за побољшање законске регулативе, за адекватније медијско извештавање о насиљу, као и препоруке пружаоцима помоћи женама жртвама партнерског насиља.

Последњи делови основног текста дисертације садрже експлицирање позиције истраживача, што је у складу са захтевима изабране и примењене квалитативне методологије.

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације:

Докторска дисертација Иване Б. Симић темељна је и свеобухватна студија о важном психолошком и друштвеном проблему, партнерском насиљу над женама. Дисертација је заснована на добром увиду у релевантну страну и домаћу литературу, на позивању на резултате досадашњих истраживања и на оригиналном доприносу ауторке како психолошкој науци тако и могућој практичној примени у социјално-психолошкој и широј институционалној пракси.

Резултати овог истраживања показују да разумевање и решавање проблема насиља, и посебно родно специфичног насиља као посебне врсте породичног насиља, захтева дугорочан, систематски и свеобухватан приступ, будући да насиље и настаје деловањем различитих чинилаца, међу којима су и структуре дугог трајања као што су патријархално уређење друштва и њему одговарајућа идеологија и социјализација. Обрасци родних улога, подржани и општијим културним дискурсима, чак нпр. и о романтичној љубави, о узвишеној улози жене

и мајке, могу имати, како показује ово истраживање, важну улогу у одржавању и прихватању насилног односа. На основу ових резултата следи да је потребно стварати услове за економску независност жена, али изграђивати и јачати алтернативне дискурсе који ће бити усмерени на универзална људска права жена, на социјално подршку њиховој независности и равноправности, на афирмацију другачијих, ненасилних облика комуникације и вредности једнакости, узајамног поштовања и бриге.

Осим конкретних сазнања о правном и медијском статусу партнерског насиља, која показују и растућу свест о потреби диференцирања овог специфичног облика породичног насиља и о укључивању и мање и теже видљивих аспеката психичког насиља, најважнији научни допринос докторске дисертације Иване Б. Симић садржан је управо у избору и афирмацији интегративног приступа и потврђивању неопходности и плодности укључивања квалитативне истраживачке парадигме. Без усредсређивања на формативну улогу социјалних и културних оруђа и интерпретације значења које она имају у индивидуалном психичком функционисању тешко да би се могла разумети сва сложеност проблема насиља. А без адекватног разумевања проблема немогуће је изградити ефикасне стратегије његовог решавања.

За психологију као науку веома је важно избегавање ризика психолошког редукционизма – у овом конкретном случају, то би значило свођење проблема партнерског насиља на индивидуално-психичке карактеристике починилаца насиља. Докторска дисертација Иване Симић изврстан је пример интегративног приступа, који поред психолошког укључује и социјално-културни контекст. Ова дисертација уверљиво потврђује сазнајну, експланаторну и интерпретативну плодност таквог интегративног приступа.

6. Закључак

Докторска дисертација Иване Б. Симић ДИСКУРСИ О ПОРОДИЧНОМ НАСИЉУ И НАРАТИВИ ЖЕНА ЖРТАВА ПАРТНЕРСКОГ НАСИЉА урађена је у свему према одобреној пријави. Изведено истраживање потврђује високе научне

компетенције ауторке, темељно познавање истраживане области, владање теоријским знањима, развијену методолошку културу и у, поготово у нашој средини, још релативно ретко коришћеној квалитативној методологији. Докторска дисертација Иване Б. Симић самостално је и оригинално научно дело, са значајним доприносом психолошкој науци и плодној примени новостечених знања у побољшању професионалне пракце и општих друштвених услова.

На основу свега наведеног Комисија је утврдила да су испуњени сви услови за одобрење јавне одбране докторске дисертације Иване Б. Симић ДИСКУРСИ О ПОРОДИЧНОМ НАСИЉУ И НАРАТИВИ ЖЕНА ЖРТАВА ПАРТНЕРСКОГ НАСИЉА. Молимо Наставно-научно веће Филозофског факултета Универзитета у Београду и Веће научних области Универзитета у Београду да прихвате реферат о завршеној докторској дисертацији Иване Б. Симић ДИСКУРСИ О ПОРОДИЧНОМ НАСИЉУ И НАРАТИВИ ЖЕНА ЖРТАВА ПАРТНЕРСКОГ НАСИЉА и одобре њену јавну одбрану.

проф. др Гордана Јовановић, ментор,
редовни професор Филозофског факултета у Београду

проф. др Јелена Срна,
редовни професор Филозофског факултета у Београду

проф. др Јован Мирић,
редовни професор Филозофског факултета у Београду

проф. др Нада Секулић,
ванредни професор Филозофског факултета у Београду

Београд, 21. маја 2014.